

бухгалтерських даних» у форматі забезпечення ефективного процесу професійної підготовки, вивчення змісту основних навчальних предметів спеціального циклу;

- проектування інноваційного змісту та структури ІОС та його запровадження у ПТНЗ.

Реалізація спроектованого ІОС ФПК ОРБД передбачає модернізацію сучасної інформаційної інфраструктури, вирішення комплексу поточних і перспективних завдань щодо оновлення даної професії у ПТНЗ та передбачає за умови позитивних результатів експериментальної перевірки створення єдиного ІОС ФПК ОРБД у ПТНЗ, що здійснюють підготовку робітничих кадрів з цієї професії у всіх регіонах України.

Перевірка результативності впровадження запропонованого інформаційного освітнього середовища у процес підготовки майбутніх кваліфікованих обліковців з реєстрації бухгалтерських даних в експериментальних ПТНЗ підтвердила підвищення рівня сформованості їх професійної компетентності.

РОЗДІЛ VII. РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

СТРУКТУРНИЙ АНАЛІЗ СПОСОБІВ РЕАЛІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ПТНЗ

Олександр Базелюк,
завідувач лабораторії
дистанційного професійного навчання
Інституту професійно-технічної освіти НАПН України,
кандидат педагогічних наук

Із активним розвитком інтернет-технологій та широкою інформатизацією навчального процесу професійно-технічні навчальні заклади природно дійшли до необхідності використання дистанційного навчання у освітньому процесі. Окремі викладачі за власної ініціативи стали включати елементи дистанційного навчання до власних навчальних програм.

На сьогодні таких способів реалізації СДН у навчальному процесі ПТНЗ є три. Кожен з них побудований в залежності від потреб навчального закладу, матеріально-технічних можливостей та рівня володіння засобами ІКТ конкретного педагогічного працівника.

Найпростіший спосіб реалізації дистанційного навчання - це надання доступу учням до електронного контенту за допомогою мережі інтернет. Це може бути реалізовано на базі власного серверу ПТНЗ, або, частіше, за допомогою інтернет-сервісів які надають можливість обміну контентом (Google Drive, Microsoft OneDrive,

Yandex. диск тощо). Така організація дистанційного навчання має ряд суттєвих переваг: по-перше, швидкість розгортання, наприклад, за умови використання інтернет-сервісів, реєстрація вчителя займає лише кілька хвилин; по-друге, сучасні інтернет-сервіси використовують хмарні технології, що гарантує фактично безвідмовний та безперервний доступ користувачів до навчального контенту; по-третє, можливість отримання доступу з різних пристроїв та широкого кола операційних систем (зауважимо, що програмні засоби, у тому числі операційні системи, старші за 10 років можуть мати технологічні обмеження доступу); по-четверте, відсутність грошових витрат на запуск, використання, підтримку та обслуговування такого способу реалізації дистанційного навчання.

Зауважимо, що попри означені переваги існує ряд проблем, які виникають у наслідок організації навчального процесу з використанням такого способу, а саме: відсутність зворотного зв'язку між учнем та вчителем під час перегляду електронного контенту, адже предметне спілкування відбувається лише під час уроку; проблема якості самостійно засвоєного учнем навчального матеріалу; відповідність навчального контенту вимогам інтернет-сервісу, тобто необхідність врахування технічних і правових аспектів надання послуг конкретного інтернет-сервісу; доступність усієї викладеної інформації будь-якому користувачу у мережі Інтернет (в залежності від налаштувань провайдеру послуг та досвіду вчителя).

У випадку використання власного сервера ПТНЗ проблема обмеження доступного об'єму дискового простору (у сучасних умовах) може не з'явитися, але для інтернет-сервісів цей аспект є дуже суттєвим. Подібні обмеження вчителі обходять відкриваючи кілька десятків безкоштовних аккаунтів, але такі дії, часто порушують договір-оферту на надання послуг провайдером, що може призвести до видалення всієї інформації на всіх аккаунтах.

Другий спосіб організації дистанційного навчання відрізняється від попереднього тим, що ґрунтується на додаткових можливостях інтернет-сервісів та активному використанню електронної пошти (соціальних мереж). Розміщення контенту відбувається як і у першому варіанті, на власному сервері або «хмарі», однак за допомогою безкоштовної пошти (соціальних мереж) та безкоштовних засобів створення тестів онлайн з'являється зворотній зв'язок «вчитель - учень». При такому способі організації дистанційного навчання до основних переваг першого додаються: можливість контролю за освітнім процесом (на низькому рівні); поява певної автоматизації у процесі збору та аналізу даних про виконання завдань учнями; можливість отримання учнями допомоги від учителя.

Разом із тим, до недоліків такого способу організації дистанційного навчання маємо віднести ряд наступних моментів: необхідність тонкого налаштування інтернет-сервісів, яке може бути

обмежено у випадку використання безкоштовних тарифних планів (зазвичай обмежується час використання сервісу; кількість користувачів які можуть пройти тест; кількість тестів; обмеження типів питань тощо); відсутність гарантії точності та алгоритмів автоматизованого збору та аналізу даних безкоштовних сервісів, а також обмеження повноти самої інформації яка збирається; здійснення зворотного зв'язку за допомогою пошти або соціальних мереж може вимагатиме від вчителя використання власного вільного часу, крім того, якщо кількість учнів перевищує 30 осіб, то кількість повідомлень із запитаннями чи зі звітами виконання починає перевищувати можливості вчителя для відповіді.

Важливими умовами для організації та підтримки дистанційного навчання другого типу є: володіння вчителем засобами ІКТ на рівні «досвідченого користувача» і розуміння вчителем специфіки веб-технологій та конкретного інтернет-сервісу, що створює певні складнощі для їх широкого впровадження у навчальний процес ПТНЗ.

Необхідно враховувати й такі взаємозалежні аспекти, як широта спектру інтернет-сервісів (який має сталі тенденції до розширення та доповнення новими) та підстави для вибору конкретного сервісу конкретним вчителем. Таке поле можливостей створює надзвичайну складність в першу чергу для учнів, адже вони, фактично, повинні бути зареєстрованими у кожному з них, знати їхні особливості та володіти їхнім специфічним інструментарієм.

Вважаємо, що саме означені недоліки є значним гальмівним чинником, попри головні переваги обох способів реалізації дистанційного навчання такі як безкоштовність та швидкість розгортання.

Суттєвою технологічною ознакою третього способу реалізації дистанційного навчання є використання спеціалізованого програмного забезпечення – LMS (СДН). Основними сучасними СДН є: Edmodo, Moodle, Blackboard, SuccessFactors, SkillSoft, Litmos, eFront, OpenEDX та ін.

Сучасні СДН є сукупністю спеціалізованого програмного забезпечення (веб-базованого або такого, який встановлюється локально), що забезпечує повноцінну підтримку навчального процесу від створення навчального контенту до керування навчальним процесом.

У педагогічному аспекті організація навчального процесу з використанням СДН дозволяє: використовувати різноманітні режими навчання (синхронне/асинхронне); різноманітні форми навчальної діяльності; широкий, практично необмежений спектр різних видів навчальних матеріалів; різноманітні види перевірки знань; здійснювати централізований контроль успішності та прогресу учня; використовувати різноманітні способи заохочення успішності;

здійснювати тьюторську підтримку; використовувати засоби аналітики і звітності тощо.

Переваги такого способу організації дистанційного навчання очевидні – спеціалізоване програмне забезпечення здатне: максимально спростити вчителям підготовку навчального матеріалу, його подальше вдосконалення; надати можливість отримання різноманітної аналітичної інформації щодо кожного конкретного учня та групи загалом, що сприятиме прийняттю обґрунтованих педагогічних рішень; автоматизувати різноманітні навчальні процеси (наприклад розповсюдження навчального контенту або збір статистичної інформації про успішність учнів тощо), що дасть можливість підвищити їхню якість та перетворити на особистісно-орієнтовану розвивальну педагогічну систему; покращити якість та швидкість засвоєння навчального матеріалу.

З-поміж очевидних переваг, що не вичерпуються нашим списком варто зазначити й проблемні аспекти такого способу реалізації дистанційного навчання, але всі вони будуть стосуватися не стільки педагогіки, скільки технічних та фінансових аспектів пов'язаних із розгортанням та підтримкою роботи СДН. Такими аспектами є: потреба у оренді хостинга відповідного рівня (або забезпечення безперервної роботи власного серверу ПТНЗ в режимі 24/7 з широким каналом доступу до мережі Інтернет); потреба у кваліфікованих фахівцях, які здатні розгорнути подібну систему та забезпечити її безперервну роботу; забезпечення доступу до ресурсів СДН вчителям та учням (вільний доступ до комп'ютерів ПТНЗ, наприклад, у бібліотеці та/або доступність для роботи кабінетів інформатики).

У підсумку зазначимо, що описані нами способи реалізації дистанційного навчання є результатом еволюції розуміння ролі і місця ІКТ у освітньому процесі ПТНЗ. Постійне оновлення та урізноманітнення засобів електронного навчання є природнім процесом, який вимагає від професійно-технічної освіти бути у постійному пошуку нових педагогічних можливостей для досягнення поставлених освітніх цілей.

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ
ОСВІТИ І НАВЧАННЯ**

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

Том II

Київ – 2016

УДК 377.091

ББК 74.56

Н 34

Рекомендовано Вченою радою
Інституту професійно-технічної освіти НАПН України
(протокол № 3 від 28 березня 2016 року)

Рецензенти:

Романова Ганна Миколаївна, заступник директора з наукової роботи ІПТО НАПН України, доктор педагогічних наук, професор;

Пуховська Людмила Прокопівна, головний науковий співробітник лабораторії зарубіжних систем професійної освіти і навчання ІПТО НАПН України, доктор педагогічних наук, професор

Н 34 **Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 7, 19 квітня 2016 р.), Т. II.** / Інститут професійно-технічної освіти НАПН України / за заг. ред. В. О. Радкевич. – К. : ІПТО НАПН України, 2016. – 149 с.

У матеріалах конференції висвітлено особливості проектування змісту та інноваційних педагогічних технологій професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників, педагогічні засади управління розвитком професійно-технічної освіти в умовах ринкової економіки, зарубіжний і вітчизняний досвід професійного розвитку персоналу підприємств, особливості науково-методичного супроводу підготовки учнівської молоді до вибору й реалізації професійної кар'єри, шляхи розвитку інформаційного освітнього середовища та інформаційно-аналітичної компетентності педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів.

Збірник адресований науковцям, докторантам, аспірантам, педагогічним працівникам професійно-технічних навчальних закладів і структурних навчальних підрозділів підприємств.

© Інститут професійно-технічної освіти НАПН України, 2016